

รายงานผลการตรวจสอบที่ 3-6 /2562

เรื่อง การเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการสมัครงานกับบริษัทเอกชน

ประเด็นการร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องทราขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า บริษัทเอกชนกำหนดให้ผู้สมัครเข้าทำงานต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับเข้าทำงาน หากตรวจพบเชื้อดังกล่าวก็จะถูกปฏิเสธการเข้ารับทำงาน โดยที่ลักษณะงานไม่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความเสี่ยงที่จะแพร่เชื้อเอชไอวีแต่อย่างใด ถือเป็นเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณากรณีข้างต้นแล้วเห็นว่า บริษัทเอกชนกำหนดให้ผู้สมัครเข้าทำงานต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับเข้าทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน เป็นการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ร้อง โดยอาศัยเหตุแห่งสถานภาพทางสาธารณสุขอันถือเป็นสถานภาพอย่างอื่น (other status) แม้ว่าบริษัทเอกชนอีกรายหนึ่งชี้แจงว่า ไม่มีนโยบายให้ผู้สมัครงานตรวจหาเชื้อเอชไอวี การดำเนินการให้มีการตรวจเชื้อเอชไอวีก่อนรับเข้าทำงานเป็นการกระทำของบริษัทเอกชน ซึ่งเป็นผู้รับจ้างจากบริษัทเอกชนในการคัดเลือกพนักงานเข้าทำงาน แต่เมื่อผลของการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ร้องต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนเข้าทำงาน ย่อมถือได้ว่าการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้นเช่นเดียวกับการกระทำของผู้ถูกร้องรายอื่น การกระทำของบริษัทเอกชนทั้งหมักเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR) อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องทั้งหมัก ดังนั้น จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ถูกร้องทั้งหมัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) และ (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) และ (3) ประกอบมาตรา 36 และมาตรา 42 ดังนี้

มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(1) ผู้ถูกร้องที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ที่ 5 และที่ 6 ควรพิจารณายกเลิกเงื่อนไขการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ก่อนรับเข้าทำงานในทุกตำแหน่ง และดำเนินการตามแนวปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารจัดการ ด้านเอดส์ในสถานที่ทำงาน ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ และวัณโรคในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 รวมทั้งการจัดทำมาตรฐานการบริหาร จัดการเอดส์ในสถานประกอบการ (AIDS - response Standard Organization : ASO Thailand) ส่วนผู้ถูกร้องที่ 3 ควรควบคุมดูแลไม่ให้ผู้รับจ้างดำเนินการคัดเลือกพนักงานเข้าทำงานด้วยวิธีการใดอันเป็น การเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคเอดส์

(2) กระทรวงสาธารณสุขควรบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่ การใช้กลไกตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542) เรื่อง ชนิดหรือประเภทของการรักษาพยาบาล การบริการอื่นของสถานพยาบาล และสิทธิของ ผู้ป่วยซึ่งผู้รับอนุญาตจะต้องแสดงตามมาตรา 32 (3) กับสถานบริการทางการแพทย์ที่มีบริการตรวจหาเชื้อ เอชไอวีและเปิดเผยผลการตรวจต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะโดยสมัครใจหรือไม่ รวมถึงการดำเนินการให้มีมาตรการ เชิงลงโทษต่อสถานพยาบาลที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

กระทรวงแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ควรเร่งดำเนินการให้ สถานประกอบกิจการเอกชนดำเนินการตามแนวปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ ในสถานที่ทำงาน ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง แนวทางการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์และวัณโรค ในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2555 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เรียกร้องให้มีการยกเลิก การตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับเข้าทำงาน รวมถึงการจัดทำมาตรฐานการบริหารจัดการเอดส์ใน สถานประกอบการ (AIDS-response Standard Organization : ASO Thailand) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยเร็ว

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง

คณะรัฐมนตรีควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในภาคเอกชน ให้ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในโลก แห่งการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้แสวงหางานทำที่ยังมีได้อยู่ในฐานะลูกจ้าง และผู้ที่มีฐานะเป็นลูกจ้างตาม กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายอื่น ตั้งแต่กระบวนการพิจารณารับเข้าทำงาน การกำหนดเงื่อนไข ในการจ้างงาน การเลื่อนตำแหน่ง และการสิ้นสุดการจ้าง เพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกับ

บุคคลอื่น โดยควรนำเอาแนวปฏิบัติระหว่างประเทศว่าด้วยเชื้อเอชไอวี/เอดส์ กับสิทธิมนุษยชน (International Guidelines on HIV/AIDS and Human Rights) ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการดำเนินการ

ทั้งนี้ ควรมีการจัดตั้งกลไกการคุ้มครองและตรวจสอบการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในโลกแห่งการทำงาน เพื่อทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบ และดำเนินการให้มีการเยียวยาผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกเลือกปฏิบัติ อันจะทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวีอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(1) บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งแจ้งว่าได้ยกเลิกการตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับพนักงานเข้าทำงานทุกตำแหน่งของบริษัท มีผลนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2562 เป็นต้นไป

(2) รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้กระทรวงแรงงานสรุปผลการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป